

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

BEKER – TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no: 27866/03)

KARAR

STRAZBURG

24 Mart 2009

İşbu karar AIHS'nin 44/2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Şekli düzeltmelere tabi olabilir.

USUL

Davanın nedeni, T.C. vatandaşları Fadik Beker, Özgür Beker, Aytekin Beker ve Sibel Beker'in (başvuranlar) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne, 27 Mayıs 2003 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına Dair Sözleşme'nin ("AİHS") 34. maddesi uyarınca, Türkiye aleyhine yaptıkları 27866/03 sayılı başvurdur.

Başvuranlar, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) önünde Elazığ Barosu avukatlarından Mesut Gündoğdu ve Ali Cemal Zülfikar tarafından temsil edilmektedir.

OLAYLAR

DAVANIN KOŞULLARI

Başvuranlar, sırasıyla 1955, 1976, 1979 ve 1983 doğumlu olup Ankara'da ikamet etmektedirler. Birinci başvuran, 1977 doğumlu olan ve Tunceli Jandarma Komando Özel Harekat Tabur Komutanlığı'nda görev yapan Uzman Onbaşı Mustafa Beker'in annesi, diğer üç başvuran ise kardeşleridir.

Dava olayları, taraflarca sunulduğu ve belgelendirildiği üzere şöyle özetlenebilir.

8 Mart 2001 tarihinde 09.20 sularında, Mustafa Beker'in görev yapmakta olduğu askeri kışladaki koşu sırasında kendini başından vurmak suretiyle intihar ettiği iddia edilmektedir. Olay yerine gelen astsubay, hemen Beker'in nabzını ölçmüş ve hala hayatta olduğunu fark etmiştir. Beker, 09.30'da ambulansla revire götürülmüştür.

Aynı gün, bir üsteğmen ("muhakkik") koşu sırasında inceleme yapmış, olay yerinin krokisini çizmiş, Mustafa Beker'in birkaç askerlik arkadaşını sorgulamış ve sözkonusu şahısların ifadelerini kaydetmiştir.

Mustafa Beker'in düştüğü yerden biraz uzakta bir tabanca bulunmuş, ancak tam mesafe krokide belirtilmemiştir. Tabancanın horozu çekilmiş, iki el ateş edilmiş, üçüncüde ise başarılı olunamamıştır. Ayrıca, iki kullanılmış mermi kovarı ve – bir tanesi deforme olmuş- iki mermi bulunmuştur. Tabancanın Mustafa Beker'in askerlik arkadaşlarından olan ve tabancayı hemen koşu dışında bulunan dolaba bırakan Uzman Çavuş T.Y.'ye ait olduğu tespit edilmiştir. Muhakkikin hazırladığı belgeye göre, Mustafa Beker, tabancayı, dolaptaki kilidi bir çubukla parçalayarak ele geçirmiştir.

Uzman Çavuş M.A., muhakkik tarafından yapılan sorgusunda, Mustafa Beker'in önceki gece kendisinde (M.A.'nın evinde) kaldığını belirtmiştir. M.A.'nın ifadesine göre, Mustafa Beker sarhoş olmuştu ve tedirgin bir haldeydi. M.A., Mustafa Beker'in durumundan dolayı endişeye kapılarak tabancasını almış ve kendi evinde saklamıştır. Sabah uyandığında ise Mustafa Beker çoktan evden ayrılmıştır ve tabancası da orada kalmıştır. Daha sonra, Mustafa Beker'i bir restoranda içer halde bulmuştur. Bunun akabinde kışlaya gitmişlerdir. Mustafa Beker Uzman Çavuş T.Y.'ye dolabının anahtarını istemiş ancak olumsuz cevap almıştır. Bunun ardından M.A., oradan uzaklaşmaya başlamış fakat silah sesi duyduktan sonra geri dönmüş ve Mustafa Beker'i yerde, ayaklarının yanında bir tabancayla bulmuştur.

Uzman Çavuş T.Y., askeri savcı tarafından sorgulandığında, M.A.'yı ve Mustafa Beker'i koridorda gördüğünü ve Mustafa Beker'in dolabının anahtarını istediğini teyit

etmiştir. T.Y. Mustafa Beker'e anahtarın üstünde olmadığını söylemiştir. Daha sonra kışla içerisinde işinin başına dönmek üzere ayrılmıştır. Tabancasını dolabında bırakmıştır.

Uzman Çavuş M.K, muhakkike, 09.10 ila 09.15 arasında koridorda dolabının önünde üzerini değiştirirken, Mustafa Beker'in yaklaştığını ve T.Y.'nin dolabının nerede olduğunu sorduğunu ifade etmiştir. Daha sonra M.K., Mustafa Beker'in dolabının yakınlarından geldiğini düşündüğü bazı sesler duymuştur. 20 – 30 saniye sonra bir koğuştan gelen iki el silah sesi duymuştur. Koğuşa girdiğinde Mustafa Beker'i başı kanar ve yerde yatar halde görmüştür.

Muhakkik ve daha sonra da askeri savcı tarafından sorgulanan dört uzman çavuş, Mustafa Beker'in 09.15'te koğuşa girerek, kendilerine kalkıp işe başlamalarını söylediğinde, ranzalarında olduklarını ifade etmişlerdir. Nöbetleri saat 11.00'de başlayacağından dolayı Mustafa Beker'e kalkmak için daha çok erken olduğunu söylemişlerdir. Daha sonra Mustafa Beker koğuşa terk etmiş ve koğuştakiler dolapların bulunduğu yerden gelen bazı sesler duymuşlardır. Mustafa Beker, elinde bir tabancayla tekrar koğuşa girmiştir. Bunun ardından da, birbiri ardına iki el silah sesi duymadan önce, tabancanın horozunu kaldırdığını duymuşlardır. Bir uzman çavuş haricinde hiçbiri Mustafa Beker'in kendisini vurduğunu görmemiştir. Uzman çavuşlardan hiçbiri Mustafa Beker'in, silah sesinden önce biriyle konuştuğunu ya da tartıştığını veya olay yerinden kaçan herhangi bir kişi duymamıştır.

Mustafa Beker'in birkaç çalışma arkadaşı, askeri savcıya Mustafa Beker'in son iki aydır keyfinin olmadığını ve çok içtiğini söylemiştir. Ocak 2001'de bir kıza aşık olmuş fakat annesi kızla evlenmesini istememiştir.

Uzman Çavuş S.U., Mustafa Beker'in kendisini vurduğunu gördüğünü iddia eden koğuştaki tek kişidir. Muhakkike, Mustafa Beker'in sağ elini kullanarak ve başının sağ tarafını hedef alarak, bir el ateş ettiğini gördüğünü ve duyduğunu söylemiştir. Daha sonra askeri savcı tarafından sorgulandığında ise, şok halinde olduğundan tam olarak kaç el silah sesi duyduğunu hatırlayamadığını ifade etmiştir. Ayrıca, o sırada Mustafa Beker'den yaklaşık olarak beş metre uzakta olmasına rağmen, Mustafa Beker'in kendisini vurduğunu görmediğini, zira yüzünü elleriyle kapattığını eklemiştir.

Aynı gün Tunceli Cumhuriyet Savcısı tarafından hazırlanan bir rapora göre, askeri yetkililer, Tunceli Devlet Hastanesi'ne getirilirken yolda vefat eden Mustafa Beker'in cesedi üzerinde yapılacak ön incelemede hazır bulunmasını istemişlerdir. Mustafa Beker'in cesedi, Uzman Çavuş M.A. tarafından resmen teşhis edilmiştir.

Savcı ve bir doktor önce Mustafa Beker'in giysilerini incelemiş ve üzerlerinde hiçbir kurşun deliği veya herhangi başka bir işaret bulamamıştır. Sol şakakta bir kurşun giriş deliği, sağ şakakta da bir kurşun çıkış deliği gözlemlemişlerdir. Giriş deliğinin yakınında barut kalıntısı veya yanık bulunmadığından dolayı doktor, silahın yakından ateşlendiği, ancak bitişik atış mesafesinden ateşlenmediği sonucuna varmıştır. Mustafa Beker'in cesedinde başka yaralanmalara rastlanmamıştır.

İnceleme esnasında, savcı ve doktor, Mustafa Beker'in cesedinden yayılan bir alkol kokusu almışlardır. Uzman çavuş M.A., Mustafa Beker'in o sabah içtiğini teyit etmiştir. M.A. ayrıca, savcıya ve doktora, Mustafa Beker'in sağ elini kullandığını ve askeri talimlerde her zaman sağ eliyle ateş ettiğini söylemiştir.

Doktor, başka bir svap testi için Mustafa Beker'in ellerini plastik örtüyle kaplamıştır. Daha sonra ceset, Elazığ Askeri Hastanesi'ne gönderilmiş ve burada aynı gün bir *post-mortem* inceleme yapılmıştır.

Bu inceleme esnasında, patolog, kurşun giriş deliği yakınında hiçbir barut kalıntısına rastlamamış ve atışın bitişik atış mesafesinde gerçekleştiği sonucuna varmıştır. Kurşun giriş deliği, yaklaşık olarak sol kaşın iki cm üstünde yer almaktaydı. Çıkış deliği ise sağ kulağın yanında idi. Kurşun giriş deliği içinde yanmış ve yanmamış barut parçacıkları bulunmaktaydı.

Alınan kan örneğinde alkole rastlanmamış, ölüm sebebi ise beyin tahribatı olarak tespit edilmiştir. Patolog ayrıca, Mustafa Beker'in ellerinden svap örnekleri almış ve adli tıp muayenesine göndermiştir. 27 Nisan 2001 tarihinde hazırlanan rapora göre, Mustafa Beker'in sağ elinin dış kısmında barut kalıntısı bulunmaktaydı.

10 Mart 2001'de, muhakkik soruşturmayı tamamlamıştır. Muhakkik, Mustafa Beker'in "ani bir depresyon atağı sonucu intihar ettiği" sonucuna varmıştır.

Mustafa Beker'in bir üst komutanı olan ve sözkonusu şahsı iyi tanıyan bir teğmen, Mustafa Beker'in çok iyi bir asker olduğunu ve herhangi bir psikolojik sorunu bulunmadığını kaydetmiştir.

13 Mart 2001'de, Mustafa Beker'in erkek kardeşi Özgür Beker, ailesinin "ölüme dair şüphelerinin" olduğu gerekçesiyle askeri savcılıktan soruşturma dosyasında yer alan belgelerin birer nüshasını talep etmiştir.

12 Nisan 2001'de, başvuranların avukatı Elazığ Askeri Savcılığı'na dilekçe yazmış ve Mustafa Beker'in "intihar ettiği iddiasına" yönelik yapılan soruşturmaya ilgili olarak ailenin bilgi ve belge talebini yinelemiştir.

9 Ocak 2002 tarihinde, başvuranların avukatı, Savunma Bakanlığı'na bir dilekçe yazarak, soruşturma hakkında bir kez daha bilgi talep etmiştir. Avukat dilekçesinde ayrıca, müvekkillerine askeri yetkililer tarafından Mustafa Beker'in intihar ettiği bilgisinin verildiğini ifade etmiştir. Ancak, ne kendisine ne aileye, yazılı taleplerine rağmen, soruşturma dosyasından hiçbir bilgi ya da belge verilmiştir. Avukat, Mustafa Beker'e ait olan ve sözkonusu olaydan sonra ailesine geri verilmiş olan cep telefonuna birkaç kimliği belirsiz arama yapıldığını belirtmiştir. Arayanlar, Mustafa Beker'in öldürüldüğünü söylemişlerdir. Avukat, soruşturmaya ilişkin bilgi eksikliğinin, Mustafa Beker'in ailesinin, Mustafa Beker'in öldürüldüğüne yönelik inançlarını daha da kuvvetlendirdiğini ifade etmiştir.

Elazığ askeri savcısı, 30 Ocak 2002 tarihinde avukatın dilekçesine cevap yazmış ve *post-mortem* raporun bir kopyasını da eklemiştir. Askeri savcı, soruşturma halen devam ettiğinden, henüz bir karar verilmediğini belirtmiştir.

8 Kasım 2002 tarihinde, Elazığ'daki askeri savcı, soruşturmayı kapatmaya karar vermiştir. Mustafa Beker'in, kız arkadaşıyla evlenmesine annesinin karşı çıkması nedeniyle kendisini "sağ şakaktan ve yakın mesafeden" vurduğu sonucuna varmıştır. Hiç kimse intihar etmesinde ona yardımcı olmamıştır.

Askeri savcının kararında büyük ölçüde, Mustafa Beker'in ölümünden sonra kişisel eşyalarının arasından bulunduğu anlaşılan bir defterden alınan notlara yer verilmiştir. Notların bazıları karışıktır ve bir intihar notuna benzemektedir.

Başvuranlar, 9 Aralık 2002'de, askeri savcının soruşturmayı kapatma kararına itiraz etmişlerdir. Diğer hususlar meyanında, Mustafa Beker'in sağ elinde barut kalıntısı bulunduğu, ancak kurşun giriş deliğinin başın sol tarafında olduğuna işaret etmişlerdir. Başvuranlara göre, bir kişinin sağ eliyle başının sol tarafından kendisini vurarak intihar etmesi olası değildir. Ayrıca, tabancanın bulunduğu yerle Mustafa Beker'in düştüğü yer arasındaki mesafenin belirlenememesine dikkat çekmişlerdir. Başvuranlar, ayrıca, olaya tanık olan subayların çelişkili ifadelerinin askeri savcı tarafından soruşturulmadığını ifade etmişlerdir.

16 Aralık 2002 tarihinde, bir askeri mahkeme, gerekli tüm soruşturma işlemlerinin yerine getirildiğini değerlendirerek, başvuranlar tarafından yapılan itirazı reddetmiştir.

18 Mart 2003 tarihinde, başvuranlar, Elazığ Askeri Savcılığı'na bir dilekçe yazarak soruşturmanın yeniden açılmasını talep etmişlerdir. Taleplerinde, yukarıda değinilen iddiaları yinelemiş ve soruşturma esnasında kendilerine danışılmadığını eklemişlerdir. Ayrıca, soruşturma dosyasının, Mustafa Beker'in sağ eliyle başının sol tarafından kendini vurarak intihar etmesinin mümkün olup olamayacağına dair görüşlerinin alınması amacıyla, Adli Tıp Kurumu'na gönderilmesi gerektiğini öne sürmüşlerdir. Ayrıca, olayda kullanılan tabancanın yarı otomatik olduğuna, bunun da tetiğin her atıştan önce çekilmesi gerektiği ve böylelikle de, bir kurşun hâlihazırda başına girip çıktıktan sonra Mustafa Beker'in ikinci defa kendisini vurmasının mümkün olmayacağı anlamına geldiğine işaret etmişlerdir. Bununla birlikte, soruşturmaya göre, tabanca horozu kalkık halde bulunmuştur ve üçüncü bir defa ateş edilemediği tespit edilmiştir. Mustafa Beker'in, kendisini üçüncü bir defa vurmaya çalışmasının imkânsız olacağını ileri sürmüşlerdir.

Başvuranlar, ayrıca, taleplerinde ne tabancanın ne T.Y.'nin dolabını açmak için kullanıldığı iddia edilen tahta çubuğun ne de dolabın üzerinde Mustafa Beker'in parmak izi olup olmadığını belirlemek için inceleme yapıldığını ileri sürmüşlerdir.

Askeri savcıya, bu hususları açıklığa kavuşturmak ve Mustafa Beker'in öldürülüp öldürülmediğini veya iddia edildiği gibi intihar edip etmediğini kesin olarak tespit etmek üzere yeni bir soruşturma yapması talebinde bulunmuşlardır. Mustafa Beker'in intihar ettiği farz edilse dahi, psikolojik sağlığını temin edememekten sorumlu olanların kovuşturulması gerektiğini ileri sürmüşlerdir.

Başvuranlar, soruşturmanın yeniden açılmasına ilişkin başvurularının sonucu hakkında herhangi bir bilgi almamışlardır.

HUKUK

I. AİHS'İNİN 2. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuranlar, Mustafa Beker'in yaşam hakkının kasten veya ihmal sonucu ihlal edildiği konusunda şikayetçi olmuş ve bu şikayetlerini AİHS'nin 2. maddesine dayandırmışlardır.

Hükümet, bu iddiaya itiraz etmiştir.

A. Kabuledilebilirlik

AİHS'nin 35/3 maddesi uyarınca bu şikayetin dayanaktan yoksun olmadığını kaydeden AİHM, ayrıca başka açılardan bakıldığında da kabuledilemezlik unsuru bulunmadığını tespit eder. Bu nedenle şikayet kabuledilebilir niteliktedir.

B. Esas

Başvuranlar, Beker'in ölümüne ilişkin yapılan soruşturmada yetkili makamların gerekli adımları atmadıklarını ileri sürmüştür. Sonuç olarak, ölümüne dair kuşkular ortadan kalkmamıştır.

Hükümet, Beker'in ölümüne ilişkin ayrıntılı ve etkili bir soruşturma yapıldığı ve intihar ettiğinin tespit edildiği kanaatindedir.

AİHM, şikayeti inceleyebilmek için öncelikle Hükümet'in, Beker'in ölümü için hesap verme mecburiyetinde olup olmadığını tespit etmelidir. Bu amaçla, AİHM içtihadına göre Hükümetlerin, gözaltında tutulma sırasında meydana gelen yaralanma ve ölümler için makul bir açıklama yapma yükümlülüğü altında olduğunu ve bu yükümlülüklerini yerine getirmediğinde, AİHS'nin 3. veya 2. maddesi açısından ortaya ciddi bir sorun çıkacağını hatırlatır (bkz., sırasıyla, *Selmouni/Fransa* [BD], no. 25803/94, 87. paragraf, AİHM 1999-V; *Salman/Türkiye* [BD], no. 21986/93, 99. paragraf, AİHM 2000-VII). Bunun nedeni, gözaltında tutulan kişilerin, hassas bir durumda olmaları ve yetkili makamların, onları koruma yükümlülüğünün bulunmasıdır.

Akkum ve Diğerleri/Türkiye davasında benimsenen karardan bu yana, yukarıda kaydedilen yükümlülük, yalnızca gözaltı durumlarda değil, aynı zamanda Hükümet yetkililerinin özel kontrolünde bulunan bölgelerde de geçerlidir, çünkü her iki durumda da olayların tamamı ya da büyük bölümü münhasıran yetkili makamların bilgisi dahilinde meydana gelmiştir (no. 21894/93, 211. paragraf, AİHM 2005-II (özetler); bkz. *Yasin Ateş/Türkiye*, no. 30949/96, 94. paragraf, 31 Mayıs 2005).

Mevcut davada Beker, bir kışlada ölü bulunmuştur ve tüm görgü tanıkları, silahlı kuvvetler mensubudur. Ayrıca, soruşturma askeri yetkililer tarafından yürütülmüş ve ailenin, soruşturmaya müdahil olmasına izin verilmemiştir. Bu nedenle, ölüm nedenini araştırma ve gerektiğinde de sorumluları teşhis etme ve cezalandırma olanağına yalnızca askeri yetkililer sahip olmuştur. Sonuç olarak, Beker'in askeri birimlerinin kontrolünde bulunan bir bölgede meydana gelen ölümü için makul bir açıklamada bulunmama yükümlülüğü sorumlu Hükümet'e aittir.

AİHM, Hükümet'in yükümlülüğünü tatmin edici şekilde yerine getirip getirmediğini tespit etmek için askeri yetkililer tarafından yürütülen soruşturmayı ve varılan sonuçları göz önüne almıştır. Mevcut başvuru Hükümet'e tebliğ edilirken, başvuranların sunduğu deliller üzerine AİHM, askeri yetkililerin Beker'in intihar ettiği sonucuna vardığı soruşturmayı yürütme biçimlerine ilişkin bir dizi soru yöneltmiştir. AİHM, alınan cevapların, soruşturmaya ilişkin ciddi şüpheleri ortadan kaldırmadığını kaydeder.

AİHM öncelikle muhakkikin ya da askeri savcının, sözkonusu silahın iki kere ateşlendiğini ve silahı ateşlemek için üçüncü kez girişimde bulunulduğunu açıklığa kavuşturmak için hiçbir girişimde bulunmadıklarını gözlemler. Beker'in ilkinde isabet

ettiremediği farz edilse dahi, kendisini öldürdüğü görüşüne göre ikinci teşebbüsünde başarılı olmuş olması gerekir – ancak silahı ateşlemek için üçüncü bir teşebbüste bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu husus, başvuranların askeri savcının kararına itirazını reddeden askeri mahkeme tarafından incelenmemiştir. Ayrıca, AİHM'nin aleni talebi hilafına Hükümet'in görüşlerinde bu konuya değinilmemiştir.

Soruşturmaya ilişkin ikinci ciddi ve açıklanamayan husus, otopsi raporuna ve başının sol tarafından vurulmuş olmasına ve Hükümet'in de bunu kabul etmesine rağmen, askeri savcının Beker'in kendisini başının sağ kısmından vurmuş olduğu sonucuna varmasıdır. Hükümet, bunun yalnızca askeri savcının yaptığı maddi bir hata olduğu kanaatindedir. Ancak, başvuranların savcının kararına itirazını inceleyen askeri mahkemenin neden sözkonusu maddi hatayı incelemediğini açıklamamıştır. Bu nedenle AİHM, bunun yalnızca bir hata olduğuna ikna olmamıştır.

Üçüncü olarak, Beker'in cesedinin yanında bulunan silah üzerinde, Beker tarafından kullanılıp kullanılmadığını belirlemek üzere parmak izi araştırması yapılmamıştır. Silahın, Beker'e değil bir başka askere ait olduğu göz önüne alındığında parmak izlerinin incelenmemesi daha ciddi bir hal almaktadır. Benzer şekilde, Beker'in silahını almış olduğu dolap üzerindeki parmak izleri de incelenmemiştir.

Dördüncü olarak, Beker'in kendisini öldürmüş olduğu odada bulunan ve olayı görmediklerini kaydeden dört uzman çavuşun ifadeleri de AİHM'nin dikkatini çekmektedir. AİHM, silahın iki kez ateşlendiği odada bulunan dört eğitimli askerin olayı görmemiş ya da yaşadıkları şokla yüzlerini kapatmış olmalarını ikna edici bulmamaktadır. Ancak, soruşturmadan sorumlu makamlar gerçeği ortaya çıkarmak amacıyla sözkonusu uzman çavuşlara baskı da yapmamışlardır.

Beşinci olarak, askeri yetkililer otopsi raporunun bir nüshasını kendilerine teslim etmenin dışında Beker'in ailesine bilgi ya da belge sağlamamıştır. Ailenin ve avukatlarının bilgi ve belge elde etme girişimlerine rağmen, soruşturmaya erişimlerine izin vermemişlerdir. AİHM, yetkili makamların başvuranları soruşturmaya dahil etmemesinin ya da onlara bilgi sağlamamasının – ki Hükümet bu konuda herhangi bir açıklama yapmamıştır –, başvuranları yasal menfaatlerini korumaktan mahrum bıraktığı kanaatindedir. Bu durum aynı zamanda soruşturmanın kamuya açık olmasını da engellemiştir (bkz. *Güleç/Türkiye*, 27 Temmuz 1998, 82. paragraf, *Hüküm ve Karar Raporları* 1998-IV).

Benzer şekilde, başvuranlar askeri savcının soruşturmayı yeniden açmasını ve önceki soruşturmada görülen ciddi hataları soruşturmasını istediklerinde, herhangi bir cevap alamamışlardır. AİHM'nin başvuranların soruşturmanın yeniden açılması taleplerine ilişkin herhangi bir dava açılıp açılmadığını netleştirmesini istediği Hükümet, “başvuranların 18 Mart 2003'te Milli Savunma Bakanlığı'na böyle bir başvuruda bulunmadıklarını” kaydetmiştir. AİHM, başvuranların hiçbir zaman Milli Savunma Bakanlığı'na başvuruda bulduklarını belirtmediklerini kaydeder. Her halükarda, Hükümet'in başvuranların 18 Mart 2003'te bu tür konuları incelemekle yetkili askeri savcılığa başvuruda bulunduğunu kabul ettiği göz önüne alınmalıdır. Başvuranların soruşturmanın yeniden açılmasına ilişkin taleplerinin cevapsız bırakılması özellikle üzücü bir husustur çünkü, AİHM,, başvuranlar tarafından ortaya konulan meseleler soruşturulsaydı, yetkili makamların ölümü çevreleyen koşulları tespit etmiş ve böylece AİHS'nin 2. maddesi bağlamındaki yükümlülüklerini yerine getirmiş olacakları kanısındadır (bkz., *mutatis mutandis*, *Anık ve Diğerleri/Türkiye*, no. 63758/00, 76. paragraf, 5 Haziran 2007).

AİHM, yukarıda kaydedilenleri göz önüne aldığında, ulusal düzeyde yürütülen soruşturmanın açıkça yetersiz olması ve birçok soruyu cevapsız bırakması nedeniyle Beker'in intihar ettiğini kabul etmenin mümkün olmadığı sonucuna varır. Diğer yönde karar vermek, aşağıda kaydedilen ve olası olmayan şu iki senaryodan birini kabul etmek anlamına gelecektir:

- Beker, sağ elini kullanarak kendisini, başının sol kısmından vurdu ve tetiği iki kez daha çekti; ya da
- İlk defasında isabet ettiremedi, ikinci kez ateşlediğinde kendisini, başının sol kısmından vurdu ve sonra tetiği bir kez daha çekti ancak silah ateşlenmedi.

Ayrıca, yetkili makamlar soruşturmaya son vererek başvuruları, yakın akrabaları olan Beker'in neden, nasıl ve kim tarafından öldürüldüğünü anlama ve bu hususta ikna olma fırsatından yoksun bırakmışlardır.

Soruşturmanın titizlikle yürütülmediği, varılan sonucun mantığa aykırı olduğu, soruşturmanın yeniden açılması hususundaki isteksizlik ve Hükümet'in tatmin edici açıklamalarda bulunmadığı göz önüne alındığında, başvuruların soruşturmanın cinayet gibi kötü bir açıklamayı gizliyor olduğunu düşünmesi mazur görülebilir.

AİHM, yukarıda kaydedilenler ışığında, ulusal makamların Mustafa Beker'in ölümüne ilişkin gerçekleri ortaya çıkaran bir soruşturma yürütmediği kanaatine varır. Sonuç olarak, Hükümet'in Beker'in ölümüne ilişkin makul bir açıklama getiremediği ve Devlet'in, sorumluluğu üstlenmesi gerektiği kanısına varır.

Bu nedenle, Beker'in ölümüne ilişkin olarak AİHS'nin 2. maddesi ihlal edilmiştir.

II. AİHS'NİN 6. VE 13. MADDELERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuranlar, AİHS'nin 6. maddesine dayanarak, ölüme ilişkin soruşturmanın adil olmadığını ve AİHS'nin 13. maddesi bağlamındaki etkili iç hukuk yolundan mahrum bırakıldıklarını ileri sürmüştür.

Hükümet, bu iddiaya itiraz etmiştir.

AİHM, sözkonusu şikayetlerin kabuledilebilir olduklarına karar verilebileceği kanaatindedir. Ancak, yukarıda tespit edilen ihlali göz önüne aldığında, sözkonusu şikayetleri esas açısından ayrı ayrı incelemenin gerekli olmadığı kanısındadır.

III. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

AİHS'nin 41. maddesi aşağıda kaydedilmiştir:

“Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollarının ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder.”

A. Tazminat

Başvuran Fadik Beker, kendisine maddi yardımda bulunduğunu ileri sürdüğü oğlu Mustafa Beker'in öldürülmesine karşılık 42,324.27 Euro maddi tazminat talep etmiştir.

Talebini, Mustafa Beker'in öldüğü tarihteki yaşı ve aylık geliri de dahil olmak üzere bir takım verileri ve yasal emeklilik yaşını göz önüne alarak hazırlanan bir bilirkişi raporuna dayandırmıştır.

Fadik Beker, manevi tazminat olarak 40,000 Euro talep etmiştir. Diğer üç başvurandan her biri, manevi tazminat olarak 25,000 Euro talep etmiştir.

Hükümet, maddi ve manevi tazminat taleplerinin dayanaktan yoksun olduğu ve maddi zarar ile ileri sürülen ihlaller arasında illiyet bağı bulunmadığı kanısındadır.

AİHM içtihadında, bir başvuran tarafından ileri sürülen zarar ve AİHS ihlali arasında açık bir illiyet bağı bulunması gerektiği ve bunun, uygun durumlarda, gelir kaybına karşılık tazminatı da içine alabileceği ortaya konmaktadır (bkz., diğer hususlar meyanında, *Barberá, Messegué ve Jabardo/İspanya* (50. madde), 13 Haziran 1994, paragraflar 16-20, A Serisi no. 285-C). AİHM, yetkili makamların AİHS'nin 2. maddesi uyarınca Beker'in oğlunun ölümü için sorumlu olduklarına karar vermiştir. Ayrıca, Hükümet'in Beker'in oğlunun kendisini maddi açıdan desteklediği yönündeki ifadesini kabul ettiğini kaydeder. Bu koşullar altında 2. maddenin ihlali ve Beker'in oğlu tarafından sağlanan maddi destekten mahrum kalması arasında direkt bir illiyet bağı kurulmuştur.

Benzer davaları göz önüne alan (*Kişmir/Türkiye*, no. 27306/95, 154. paragraf, 31 Mayıs 2005; *Akdeniz/Türkiye*, no. 25165/94, 150. paragraf, 31 Mayıs 2005) ve hakkaniyet temelinde değerlendirmede bulunan AİHM, Fadik Beker'e maddi tazminat olarak 16.500 Euro ödenmesine karar vermiştir.

Ayrıca, hakkaniyet temelinde değerlendirmede bulunan AİHM, Fadik Beker'e 20,000 Euro ve diğer başvuruların her birine 5,000 Euro manevi tazminat ödenmesine karar vermiştir.

B. Yargılama masraf ve giderleri

Başvuranlar avukatlarının dava için yaklaşık 15 saatlerini harcadığını ileri sürmüşler ve AİHM'ye taleplerini destekleyen bir zaman çizelgesi sunmuşlardır. Ayrıca Elazığ Barosu'nun ve Türkiye Barolar Birliği'nin saat ücreti tavsiyesine değinmişler ve saat ücreti belirlemeyi, AİHM'nin takdirine bırakmışlardır. AİHM, avukatlık ücreti için Elazığ Barosu saat başına 200 Euro ödenmesini uygun görürken, Türkiye Barolar Birliği'nin 55 Euro ödenmesini uygun gördüğünü kaydeder.

Başvuranlar kırtasiye, posta ve ulaşım masrafları için 125 Euro ve maddi tazminat taleplerini desteklemek için sundukları raporu hazırlayan bilirkişi ücreti için 100 Euro talep etmiştir. Söz konusu bilirkişi tarafından "ödendi" şeklinde onaylanan bir fatura sunmuşlardır.

Hükümet, başvuruların taleplerini destekleyen faturalar ya da belgeler sunmadıkları kanısındadır. Ayrıca, avukatlık ücreti için tazminat ödenmesine karar verilirken ne avukatlar ve müvekkil arasındaki özel sözleşmelerin ne baro tarafından belirlenen ücretlerin dayanak olarak gösterilebileceği kanaatindedir. AİHM'den, yargılama masraf ve giderleri için tazminat ödenmemesine karar vermesini talep etmiştir.

AİHM, Hükümet'in görüşünün aksine, başvuruların AİHM'ye avukatlarının dava için harcadıkları saatleri gösteren bir zaman çizelgesi sunduklarını gözlemler. Ayrıca,

AİHM'nin bu tür çizelgeleri davalarda dayanak teşkil eden belgeler olarak kabul ettiğini gözlemler (bkz., *Ayhan ve Diğerleri/Türkiye*, no. 29287/02, 31. paragraf, 14 Ekim 2008; *Osman Karademir/Türkiye*, no. 30009/03, 69. paragraf, 22 Temmuz 2008; *Karabulut/Türkiye*, no. 56015/00, 62. paragraf, 24 Ocak 2008). Başvuranlar, Hükümet'in iddialarının aksine, bilirkişi ücretini destekleyen bir fatura sunmuşlardır. Zaman çizelgesi ve fatura, görüşlerini almak üzere Sorumlu Hükümet'e gönderilmiş ve Hükümet bunlara itiraz etmemiştir.

AİHM içtihadına göre, başvuran ancak gerçekten ve gerektiği için yapıldığını ve miktarın makul olduğunu kanıtlaması durumunda masraflarının tazmin edilmesine hak kazanır. Mevcut davada sahip olduğu bilgi ve belgeleri ve yukarıda kaydedilen kriterleri göz önünde bulunduran AİHM, başvuranlara yargılama masraf ve giderleri için toplam 2,000 Euro tazminat ödenmesine karar vermiştir.

C. Gecikme Faizi

AİHM, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı marjinal faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğuna karar vermiştir.

BU NEDENLERLE, AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun *kabuledilebilir olduğuna*;
2. AİHS'nin 2. maddesinin *ihlal edilmiş olduğuna*;
3. AİHS'nin 6. ve 13. maddesi bağlamındaki şikayetleri ayrıca incelemenin *gerekli olmadığına*;
3. (a) AİHS'nin 44. maddesinin 2. paragrafı gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Türk Lirası'na çevrilmek üzere Sorumlu Devlet tarafından başvuranlara aşağıda kaydedilen meblağların *ödenmesine*;
 - (i) Fadik Beker'e maddi tazminat olarak 16,500 Euro (on altı bin beş yüz Euro), manevi tazminat olarak 20,000 Euro (yirmi bin Euro) ve bu meblağlara uygulanabilecek her tür vergi;
 - (ii) Diğer üç başvuranın her birine manevi tazminat olarak 5,000 Euro (beş bin Euro) ve bu meblağa uygulanabilecek her tür vergi; ve
 - (iii) Yargılama masraf ve giderleri için dört başvurana toplam 2,000 Euro (iki bin Euro) ve bu meblağa uygulanabilecek her tür vergi;
- (b) Yukarıda kaydedilmiş olan üç aylık sürenin bitiminden ödeme gününe kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın uyguladığı marjinal faiz oranına üç puan eklemek suretiyle oluşacak faiz oranına göre yukarıda belirtilen miktarlarda ödenecek basit faizi ödemekle yükümlü olduğuna *karar vermiş*,
4. Başvuranların adil tatmin taleplerinin kalan kısmını *reddetmiştir*.

İşbu karar, İngilizce olarak hazırlanmış ve Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77. Maddesi'nin 2. ve 3. fıkraları uyarınca 24 Mart 2009 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.